

KOMISE

DOPORUČENÍ KOMISE

ze dne 6. května 2003

o definici mikropodniků, malých a středních podniků

(oznámeno pod číslem K(2003) 1422)

(Text s významem pro EHP)

(2003/361/ES)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 211, druhou odrážku, této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

kteří přišli od podniků. Vzhledem k řadě změn, jež je nyní nutno provést v doporučení 96/280/ES, a kvůli srovnatelnosti je vhodné doporučení nahradit.

(1) Ve zprávě předložené Radě v roce 1992 na žádost Rady pro průmysl, která se konala dne 28. května 1990, Komise navrhla omezit rozšiřování definic malých a středních podniků používaných na úrovni Společenství. Doporučení Komise 96/280/ES ze dne 3. dubna 1996 o definici malých a středních podniků (*) bylo založeno na myšlence, že existence různých definic na úrovni Společenství a na úrovni jednotlivých členských států by mohla vést k nesoudržnosti. Podle logiky jednotného trhu bez vnitřních hranic by se zacházení s podniky mělo zakládat na souboru společných pravidel. Sledování takového přístupu je o to nutnější vzhledem k rozsáhlému vzájemnému působení mezi vnitrostátními opatřeními a opatřeními Společenství, která pomáhají mikropodnikům, malým a středním podnikům např. ve spojení se strukturálními fondy nebo výzkumem. To znamená, že je nutno předcházet situacím, kdy Společenství zaměřuje svá opatření na jednu kategorii malých a středních podniků a členské státy zase na jinou. Kromě toho se mělo za to, že používání stejné definice Komisí, členskými státy, Evropskou investiční bankou (EIB) a Evropským investičním fondem (EIF) by zlepšilo soudržnost a účinnost politik zaměřených na malé a střední podniky a omezilo by tak riziko narušování hospodářské soutěže.

(2) Doporučení 96/280/ES členské státy široce používají a definice uvedená v jeho příloze byla převzata do nařízení Komise (ES) č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům (**). Kromě potřeby přizpůsobit doporučení 96/280/ES hospodářskému vývoji podle článku 2 jeho přílohy je nutno vzít v úvahu řadu potíží při výkladu, které se objevily při jeho uplatňování, jakož i výhrady,

(3) Mělo by se rovněž vyjasnit, že v souladu s články 48, 81 a 82 Smlouvy, jak je vykládá Soudní dvůr Evropských společenství, by se za podnik měl považovat jakýkoli subjekt, bez ohledu na jeho právní formu, vykonávající hospodářskou činnost, včetně subjektů vykonávajících řemeslné či jiné činnosti jako osoby samostatně výdělečně činné nebo rodinné podniky, partnerství nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.

(4) Kritérium týkající se počtu zaměstnanců („kritérium počtu zaměstnanců“) zůstává nepochybně jedním z nejdůležitějších a musí být zachováno jako hlavní kritérium. Nicméně zavedení finančního kritéria je nezbytným doplňkem, který umožní pochopit skutečný rozsah a výkonnost podniku a jeho postavení ve srovnání s konkurenty. Nebylo by však žádoucí používat obrat jako jediné finanční kritérium, zejména proto, že podniky v oblasti obchodu a distribuce mají na základě své povahy vyšší obraty než podniky ve výrobním sektoru. Kritérium obratu by se proto mělo spojit s kritériem bilanční sumy roční rozvahy, což je kritérium, které odráží celkovou hodnotu podniku, s možností jedno z těchto kritérií překročit.

(5) Strop týkající se obratu se vztahuje na podniky vykonávající velmi rozmanité druhy hospodářské činnosti. Aby se nepatříčně neomezovala užitečnost uplatňování definice, měl by se tento strop aktualizovat, aby se přihlíželo ke změnám cen i produktivity.

(*) Úř. věst. L 107, 30.4.1996, s. 4.

(**) Úř. věst. L 10, 13.1.2001, s. 33.

- (6) Protože s ohledem na strop u bilanční sumy neexistují žádné nové poznatky, je odůvodněné zachovat přístup, kdy se na stropy obratu uplatňuje koeficient založený na statistickém poměru mezi těmito dvěma proměnnými. Statistické trendy vyžadují, aby se strop obratu zvýšil více. Jelikož se tento trend u jednotlivých velikostních kategorií podniků liší, je rovněž vhodné upravit koeficient tak, aby pokud možno co nejvíce odrážel hospodářský trend a aby nebyly znevýhodňovány mikropodniky a malé podniky ve srovnání s podniky středními. Tento koeficient se v případě mikropodniků a malých podniků velmi blíží 1. Aby se záležitost zjednodušila, je u stropu obratu a stropu týkajícího se bilanční sumy nutno zvolit pro tyto kategorie jednu hodnotu.
- (7) Stejně jako v doporučení 96/280/ES představují finanční stropy a stropy počtu zaměstnanců maximální hodnoty a členské státy, EIB a EIF mohou stanovit stropy nižší, než jsou stropy Komise, pokud chtějí svá opatření nasměrovat na určitou kategorii malých a středních podniků. V zájmu administrativního zjednodušení mohou členské státy, EIB a EIF používat při provádění některých politik pouze jedno kritérium – počet zaměstnanců. To se však nevztahuje na různá pravidla v soutěžním právu, kde je nutno používat a dodržovat rovněž finanční kritéria.
- (8) Po schválení Evropské charty malých podniků Evropskou radou v Santa Maria da Feira v červnu 2000 by se měly rovněž lépe definovat mikropodniky – kategorie malých podniků zvláště významná pro rozvoj podnikání a tvorbu pracovních příležitostí.
- (9) S cílem lépe pochopit skutečné hospodářské postavení malých a středních podniků a odstranit z této kategorie skupiny podniků, jejichž hospodářská síla může překračovat sílu skutečných malých a středních podniků, je nutné rozlišovat mezi různými typy podniků podle toho, zda jsou nezávislé, zda mají podíly, které neznamenají schopnost ovládat jiný podnik (partnerské podniky), nebo zda jsou to podniky navzájem propojené. Současná mezní hodnota uvedená v doporučení 96/280/ES ve výši 25 % pro podíl, pod nímž lze podnik považovat za nezávislý, zůstává zachována.
- (10) S cílem podněcovat zakládání podniků, financování vlastních zdrojů malých a středních podniků a rozvoj venkova a místní rozvoj lze podniky považovat za nezávislé, ačkoli v nich mají podíly větší než 25 % určité kategorie investorů, kteří hrají pozitivní úlohu ve financování a zakládání podniků. Pro tyto investory však nebyly předtím stanoveny podmínky. Zvláštní zmínku si zaslouží případ „business angels“ (jednotlivců či skupin jednotlivců provozujících běžnou činnost spojenou s investováním rizikového kapitálu), jelikož ve srovnání s jinými investory rizikového kapitálu je mimořádně cenná jejich schopnost poskytovat novým podnikatelům potřebné rady. Jejich investice do vlastního kapitálu rovněž doplňují činnost společností rizikového kapitálu, jelikož poskytují menší částky v ranějších fázích života podniku.
- (11) Ke zjednodušení této záležitosti, zejména pro členské státy a podniky, by se měly při definování propojených podniků využít podmínky stanovené v článku 1 směrnice Rady 83/349/EHS ze dne 13. června 1983, založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o konsolidovaných účetních závěrkách (*) naposledy pozměněné směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/65/ES (*), jsou-li tyto podmínky vhodné pro účely tohoto doporučení. K posílení pobídek k investování do vlastních zdrojů malého nebo středního podniku byla zavedena domněnka neexistence rozhodujícího vlivu na dotčený podnik při sledování kritérií čl. 5 odst. 3 směrnice Rady 78/660/EHS ze dne 25. července 1978, založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách některých forem společností (*) naposledy pozměněné směrnicí 2001/65/ES.
- (12) Ve vhodných případech by se měly vzít v úvahu rovněž vztahy mezi podniky, které vznikají prostřednictvím fyzických osob, s cílem zajistit, aby výhody plynoucí malým a středním podnikům z různých pravidel nebo opatření mohly využívat pouze ty podniky, které je skutečně potřebují. Aby se přezkoumávání těchto situací snížilo na nejnutnější minimum, omezilo se zohledňování těchto vztahů na relevantní trhy nebo na sousední trhy – přičemž se případně odkazuje na definici Komise „příslušného trhu“ v oznámení Komise o definici příslušného trhu pro účely soutěžního práva Společenství (*).
- (13) Aby se předešlo jakýmkoli diskusím mezi různými veřejnými subjekty v členském státě a vzhledem k potřebě právní jistoty, považuje se za nutné potvrdit, že podnik, v němž 25 % nebo více jeho základního kapitálu nebo hlasovacích práv ovládá veřejný subjekt, není malým nebo středním podnikem.
- (14) Ke snížení administrativního zatížení podniků a ke zjednodušení a urychlení administrativního vyřízení těch případů, v nichž se vyžaduje postavení malého nebo středního podniku, je vhodné podnikům umožnit, aby k doložení některých svých charakteristik používaly čestného prohlášení.

(*) Úř. věst. L 193, 18.7.1983, s. 1.

(*) Úř. věst. L 283, 27.10.2001, s. 28.

(*) Úř. věst. L 222, 14.8.1978, s. 11.

(*) Úř. věst. C 372, 9.12.1997, s. 5.

- (15) Je nezbytné pro účely definice malého a středního podniku stanovit podrobně složení zaměstnanců. Na podporu rozvoje odborného vzdělávání a nadstavbových kurzů je žádoucí nebrat při výpočtu počtu zaměstnanců v úvahu učně a studenty se smlouvami o odborném vzdělávání. Stejně tak by se neměla započítávat doba mateřské nebo rodičovské dovolené.
- (16) Různé typy podniků definované podle jejich vztahu s jinými podniky objektivně odpovídají různým stupňům integrace. Proto je vhodné uplatňovat na každý z těchto typů podniků různé postupy při výpočtu hodnot, které vyjadřují jejich činnosti a hospodářskou sílu,

DOPORUČUJE:

Článek 1

1. Toto doporučení se týká definice mikropodniků, malých a středních podniků používané v politikách Společenství uplatňovaných v rámci Společenství a v Evropském hospodářském prostoru.
2. Členské státy, Evropská investiční banka (EIB) a Evropský investiční fond (EIF) se vyzývají, aby:
 - a) dodržovaly hlavu I přílohy ve svých programech zaměřených na střední podniky, malé podniky nebo mikropodniky;
 - b) přijaly nezbytné kroky s cílem používat velikostní kategorie stanovené v článku 7 přílohy, zejména pokud jde o sledování používání finančních nástrojů Společenství.

Článek 2

Stropy uvedené v článku 2 přílohy je nutno považovat za maximální hodnoty. Členské státy, EIB a EIF mohou stanovit nižší stropy. Při provádění některých svých politik mohou rovněž používat jako jediné kritérium pouze počet zaměstnanců s výjimkou oblastí, které upravují různé předpisy o státní podpoře.

Článek 3

Toto doporučení nahrazuje doporučení 96/280/ES ode dne 1. ledna 2005.

Článek 4

Toto doporučení je určeno členským státům, EIB a EIF.

Požaduje se od nich, aby do 31. prosince 2004 informovaly Komisi o veškerých opatřeních, která přijmou v návaznosti na toto doporučení, a aby nejpozději do 30. září 2005 informovaly o prvních výsledcích jeho provádění.

V Bruselu dne 6. května 2003.

Za Komisi
Erkki LIIKANEN
člen Komise

PŘÍLOHA

HLAVA I

DEFINICE MIKROPODNIKŮ A MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ PŘIJATÁ KOMISÍ

Článek 1

Podnik

Podnikem se rozumí každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.

Článek 2

Počet zaměstnanců a finanční stropy vymezující kategorie podniků

1. Kategorie mikropodniků, malých a středních podniků je složena z podniků, které zaměstnávají méně než 250 osob a jejichž roční obrát nepřesahuje 50 milionů eur, a/nebo jejichž bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů eur.
2. V rámci kategorie malých a středních podniků jsou malé podniky vymezeny jako podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob a jejichž roční obrát a/nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 10 milionů eur.
3. V rámci kategorie malých a středních podniků jsou mikropodniky vymezeny jako podniky, které zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrát a/nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony eur.

Článek 3

Druhy podniků, které jsou brány v potaz při výpočtu počtu zaměstnanců a finančních hodnot

1. „Nezávislým podnikem“ je každý podnik, který není partnerským podnikem ve smyslu odstavce 2 ani propojeným podnikem ve smyslu odstavce 3.
2. „Partnerské podniky“ jsou všechny podniky, které nejsou zařazeny mezi propojené podniky ve smyslu odstavce 3 a mezi kterými existuje následující vztah: podnik (mateřský podnik) vlastní sám nebo společně s jedním či více propojenými podniky ve smyslu odstavce 3 25 % nebo více procent základního kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podniku (dceřiný podnik).

Podnik však může být zařazen mezi nezávislé podniky a nemá tedy žádný partnerský podnik, přestože je následujícími investory tento práh 25 % dosažen nebo je překročen, za předpokladu, že tito investoři nejsou jednotlivě ani společně propojeni ve smyslu odstavce 3 s dotyčným podnikem:

- a) veřejné investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu, jednotlivci či skupiny jednotlivců provozující běžnou činnost spojenou s investováním rizikového kapitálu (business angels), které investují vlastní kapitál do nekotovaných podniků, za předpokladu, že celkové investice těchto business angels do stejného podniku činí méně než 1.250.000 eur;
 - b) university nebo nezisková výzkumná střediska,
 - c) institucionální investoři včetně fondů pro regionální rozvoj,
 - d) samostatné místní orgány s ročním rozpočtem nižším než 10 milionů eur a s méně než 5.000 obyvatel.
3. „Propojenými podniky“ se rozumějí podniky, mezi nimiž existuje některý z následujících vztahů:
 - a) podnik vlastní většinu hlasovacích práv, která náleží společníkům nebo členům, v jiném podniku,
 - b) podnik má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku,
 - c) podnik má právo uplatňovat rozhodující vliv v jiném podniku podle smlouvy uzavřené s daným podnikem nebo dle ustanovení v zakladatelské (společenské) smlouvě (listině) nebo ve stanovách tohoto podniku,
 - d) podnik, který je společníkem nebo členem jiného podniku, ovládá sám, v souladu s dohodou uzavřenou s jinými společníky nebo členy daného podniku, většinu hlasovacích práv, náležejících společníkům nebo členům, v daném podniku.

Předpokládá se, že rozhodující vliv není uplatňován, pokud investoři uvedení v odst. 2 druhém pododstavci nejsou zapojeni přímo či nepřímo do řízení daného podniku, aniž jsou tím dotčena jejich práva jakožto společníků.

Podniky, mezi nimiž a jedním či více dalšími podniky nebo mezi nimiž a některým z investorů uvedených v odstavci 2 existuje některý ze vztahů popsaných v prvním pododstavci, jsou rovněž považovány za propojené.

Podniky, které mají jeden či více takových vztahů s fyzickou osobou nebo se skupinou fyzických osob, které jednají společně, jsou taktéž považovány za propojené podniky, pokud svou činnost nebo část své činnosti vykonávají na stejném relevantním trhu nebo na sousedních trzích.

Za „sousední trh“ se považuje trh pro výroby nebo služby, který přímo navazuje na relevantní trh.

4. S výjimkou případů uvedených v odst. 2 druhém pododstavci nemůže být podnik považován za malý nebo střední podnik, jestliže je 25 % nebo více procent základního kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo ovládáno, společně či jednotlivě, jedním či více veřejnými subjekty.

5. Podniky mohou vydat prohlášení o svém postavení nezávislého podniku, partnerského podniku nebo propojeného podniku s uvedením údajů týkajících se stropů vymezených v článku 2. Prohlášení může být vydáno i v případě, že základní kapitál je rozdělen způsobem, který neumožňuje přesné určení toho, kdo jej drží, v kterémžto případě může podnik v dobré víře prohlásit, že může oprávněně předpokládat, že není vlastněn z 25 % či z více procent jiným podnikem ani společně podniky vzájemně mezi sebou propojenými. Tato prohlášení jsou vydávána, aniž jsou dotčeny kontroly a šetření prováděná podle vnitrostátních pravidel nebo podle pravidel Společenství.

Článek 4

Údaje použité při výpočtu počtu zaměstnanců a finančních hodnot a sledované období

1. Údaji použitými při výpočtu počtu zaměstnanců a finančních hodnot jsou údaje týkající se posledního schváleného účetního období vypočtené za období jednoho roku. Tyto údaje jsou brány v potaz od dne účetní závěrky. Částka zvolená za výši obrátu je vypočítána bez daně z přidané hodnoty (DPH) a bez dalších nepřímých daní.
2. V případech, kdy podnik ke dni účetní závěrky zjistí, že počet jeho zaměstnanců za dané roční období překročil v jednom či druhém směru stropy pro počet pracovníků nebo finanční stropy uvedené v článku 2, nepovede tato skutečnost ke ztrátě či získání postavení středního nebo malého podniku či mikropodniku, jestliže tyto prahy nejsou překročeny po dobu dvou po sobě jdoucích účetních období.
3. V případě nově založených podniků, jejichž účty dosud nebyly uzavřeny, jsou údaje použité při výpočtu odvozeny z odhadů učiněných v dobré víře v průběhu účetního období.

Článek 5

Počet zaměstnanců

Počet zaměstnanců odpovídá počtu ročních pracovních jednotek (RPJ), tzn. počtu osob, které byly v daném podniku nebo jeho jménem zaměstnány na plný pracovní úvazek po celý sledovaný rok. Práce osob, které nepracovaly po celý rok, práce osob, které pracovaly na částečný úvazek bez ohledu na jeho délku, a práce sezónních pracovníků se započítává jako zlomky RPJ. Počet zaměstnanců tvoří:

- a) zaměstnanci,
- b) osoby pracující pro podnik v podřízeném postavení, které jsou považovány za zaměstnance v souladu s vnitrostátním právem,
- c) vlastníci-vedoucí pracovníci,
- d) společníci zapojení do běžné činnosti podniku, kteří využívají finančních výhod plynoucích z podniku.

Učni nebo studenti, kteří jsou zapojeni do odborné přípravy na základě smlouvy o učňovském nebo odborném vzdělávání, se nezahrnují do počtu zaměstnanců. Délka mateřské nebo rodičovské dovolené se nezapočítává.

Článek 6

Sestavování údajů o podniku

1. V případě nezávislého podniku jsou údaje včetně počtu zaměstnanců sestaveny výlučně na základě účtů daného podniku.

2. Údaje, včetně počtu zaměstnanců, podniku, který má partnerské podniky nebo propojené podniky, jsou sestaveny na základě účtů a dalších údajů podniku nebo na základě konsolidované účetní závěrky podniku, je-li sestavována, nebo konsolidované účetní závěrky, do které je podnik zahrnut v rámci konsolidace.

K údajům uvedeným v prvním pododstavci jsou přičteny údaje o všech partnerských podnicích daného podniku, které na něj bezprostředně navazují. Agregace odpovídá procentuálnímu podílu na základním kapitálu či na hlasovacích právech (podle toho, která z hodnot je vyšší). V případě vzájemného vlastnictví se použije vyšší procentuální podíl.

K údajům uvedeným v prvním a druhém pododstavci je připojeno 100 % hodnot všech podniků, které jsou s daným podnikem přímo či nepřímo propojeny, pokud tyto hodnoty nejsou již zahrnuty do konsolidované účetní závěrky.

3. Pro účely použití odstavce 2 jsou údaje o partnerských podnicích daného podniku získány z účetních záznamů těchto partnerských podniků a z ostatních jejich údajů, případně konsolidovaných, jsou-li takové. K těmto údajům je přičteno 100 % údajů o podnicích, které jsou s těmito partnerskými podniky propojeny, ledaže jejich účetní údaje již byly zahrnuty do konsolidované účetní závěrky.

Pro účely použití odstavce 2 jsou údaje o podnicích, které jsou s daným podnikem propojeny, získány z jejich účtů a z ostatních jejich údajů, případně konsolidovaných, jsou-li takové. S těmito údaji jsou poměrným způsobem agregovány údaje o všech případných partnerských podnicích propojených podniků, které na ně bezprostředně navazují, ledaže jejich účetní údaje již byly zahrnuty do konsolidované účetní závěrky v podílu odpovídajícím alespoň procentuálnímu podílu určenému v odst. 2 druhém pododstavci.

4. Jestliže se v konsolidované účetní závěrce neobjeví počet zaměstnanců daného podniku, výpočet tohoto počtu se provede poměrnou agregací údajů týkajících se podniků, se kterými je daný podnik partnerský, a přičtením údajů týkajících se podniků, se kterými je dotčený podnik propojen.

HLAVA II

RŮZNÁ USTANOVENÍ

Článek 7

Statistické údaje

Komise přijme nezbytná opatření, aby jí sestavované statistické údaje, odpovídaly těmto velikostním kategoriím podniků:

- a) 0 až 1 osoba;
- b) 2 až 9 osob;
- c) 10 až 49 osob;
- d) 50 až 249 osob.

Článek 8

Odkazy

1. Veškeré právní předpisy Společenství nebo programy Společenství, které budou pozměněny nebo přijaty a v nichž se vyskytuje výraz „malé a střední podniky“, „mikropodnik“, „malý podnik“ nebo „střední podnik“ či jiný podobný výraz, by měly odkazovat na definici uvedenou v tomto doporučení.

2. Jako přechodné opatření budou současně programy Společenství používající definici malých a středních podniků podle doporučení 96/280/ES nadále prováděny ve prospěch podniků, které byly pokládány za malé nebo střední v době přijetí těchto programů. Právně závazné závazky, které Komise přijala na základě těchto programů, zůstávají nedotčeny.

Aniž je dotčen první pododstavec, případnou změnu definice malých a středních podniků v programech lze provést pouze přijetím definice obsažené v tomto doporučení v souladu s odstavcem 1.

Článek 9

Revize

Na základě přezkumu uplatňování definice uvedené v tomto doporučení, který má být vypracován do 31. března 2006, a s přihlédnutím k případným změnám článku 1 směrnice 83/349/EHS s ohledem na definici propojených podniků ve smyslu zmíněné směrnice Komise popřípadě přizpůsobí definici uvedenou v tomto doporučení, a zejména stropy obrátu a bilanční sumy roční rozvahy, aby se zohlednily zkušenosti a hospodářský vývoj ve Společenství.